

8 САКАВІКА—
МІЖНАРОДНЫ
ЖАНОЧЫ
ДЗЕНЬ

ДЗЯРЖАВА— ЖАНЧЫНЕ

Напярэдадні Міжнароднага жаночага дня 8 сакавіка, які ў нашай краіне адзначаецца шырока і ўрачыста, карэспандэнт газеты «Голас Радзімы» пабываў у Цэнтральным статыстычным упраўленні БССР. Ён папрасіў намесніка начальніка ЦСУ Уладзіміра Мікалаевіча Арцёмава пазнаёміць чытачоў з дадзенымі, характарызуючымі тую ролю, якую адыгрывае савецкая жанчына ў грамадскім, гаспадарчым і культурным жыцці краіны.

— Мы, статыстыкі, прывыклі мець справу з лічбамі, — пачаў гутарку Уладзімір Арцёмаў. — На першы погляд, яны могуць здацца сухім, малавыразным матэрыялам. Але ўдумаўся ў іх. Кожная ілюструе змены ў становішчы жанчыны пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Жанчына ў СССР — раўнапраўны член грамадства. Нароўні з мужчынам яна мае права на працу і роўную аплату.

Нашы жанчыны не горш за мужчын кіруюць складанымі машынамі і прыборамі, лечаць хворых і вучаць дзяцей, вырошчваюць ураджай і займаюцца вынаходніцтвам.

Вось і давайце звернемся да лічбаў.

Жанчыны-рабочыя і служачыя, занятыя ў народнай гаспадарцы Беларусі, складаюць 51 працэнт. Гэта ў 4,5 раза больш, чым было ў 1945 годзе. Жанчын — спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй адукацыяй у нас у рэспубліцы больш як 255 тысяч. Тут таксама назіраецца значны рост. 255 тысяч спецыялістаў—гэта ў 1,9 раза больш, чым было ў 1957 годзе.

Для жанчын не існуе ніякіх абмежаванняў пры паступленні ў вышэйшыя і сярэднія навучальныя ўстановы. Сярод студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў яны складаюць 49 працэнтаў, у сярэдніх спецыяльных навучальных установах — 55 працэнтаў. Сярод інжынераў, атрымаўшых дыплом у 1966 годзе, 26,6 працэнта складалі жанчыны, сярод аграномаў, заатэхнікаў, ветэрынарных работнікаў з вышэйшай адукацыяй — 41,7 працэнта, сярод урачоў—амаль 64 працэнты, сярод педагогаў і культурна-асветных работнікаў—66 працэнтаў.

У нас ёсць такія галіны, дзе праца жанчыны з'яўляецца дамінуючай. Калі ў прамысловасці працэнт жанчын роўны 49, то ў гандлі, грамадскім харчаванні, матэрыяльна-тэхнічным забеспячэнні іх 74 працэнты, у асвеце — 69, а ў ахове здароўя больш як 80 працэнтаў.

Радзіма высока ацэньвае працу сваіх дачок. У Беларусі 143 жанчынам за самаадданую працу на карысць грамадству прысвоена ганаровае званне Героя Сацыялістычнай Працы, больш 43 тысяч жанчын узнагароджаны ордэнамі і медалямі.

Раскажыце, калі ласка, аб удзеле жанчын у навуковай рабоце.

Колькасць жанчын — навуковых работнікаў з году ў год павялічваецца. У канцы 1966 года ў Беларусі іх было больш 6 тысяч, або 38 працэнтаў ад агульнай колькасці навуковых работнікаў. Сярод жанчын-вучоных 20 акадэмікаў, прафесараў, членаў-карэспандэнтаў. Вучоную ступень доктара і кандыдата мае каля тысячы беларусак.

Якая роля адводзіцца жанчыне ў кіраванні гаспадаркай, дзяржавай?

Жанчына — дзяржаўны дзеяч. Гэтым сёння нікога не здзівіш. Сялянка, якая працуе старшынёй калгаса, дырэктарам саўгаса, членам праўлення калгаса, аграномам, бригадзірам — звычайная з'ява. Жанчына — дырэктар фабрыкі, рэктар інстытута, міністр — звычайная з'ява. На сесіях Вярхоўнага Савета рэспублікі, сярод дэпутатаў, якія вырашаюць важнейшыя дзяржаўныя і гаспадарчыя пытанні, амаль палову складаюць жанчыны. У Вярхоўны Савет СССР беларускі народ паслаў 16 лепшых сваіх дачок, у Вярхоўны Савет БССР — 153, у мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных — 35 087.

Таксама шырока прадстаўлены жанчыны і ў прафсаюзных органах.

Якую б пасаду ні займала жанчына, колькі б часу ні адбірапа ў яе грамадская работа, жанчына ва ўсе часы застаецца маці. Расціць і выхоўваць дзяцей яе свяшчэнны абавязак. Як дапамагае жанчыне-маці дзяржава?

Амаль тры тысячы беларускіх жанчын удастоены звання «Маці-героіня». Амаль 320 тысяч узнагароджаны ордэнам «Мацярынская слава» і «Медаль мацярынства». Гэтыя лічбы сведчаць аб вялікай пашане, у якой знаходзіцца ў нас жанчына-маці. Наступныя расказваюць аб клопатах, што праяўляе аб іх і падростаючым пакаленні Радзіма. Многадзетныя маці атрымліваюць дапамогу. Толькі ў 1967 годзе 93 тысячы маці пачалі атрымліваць штомесячную дапамогу пасля нараджэння чацвёртага і кожнага наступнага дзіцяці. Выдаткаванні дзяржавы на абслугоўванне дзяцей у садах, яслях, дзіцячых дамах, піянерскіх лагерах і ўстановах па пазашкольнай рабоце складаюць 85 мільёнаў рублёў.

У дадатак да штогадовага адпачынку жанчыны па цяжарнасці і родах атрымліваюць яшчэ аплатаемы водпуск. Усе віды медыцынскай дапамогі бясплатныя.

Вынікам клопатаў дзяржавы аб павышэнні матэрыяльна-культурнага ўзроўню жыцця, аб ахове і пастаянным паляпшэнні здароўя жанчыны з'явілася зніжэнне смертнасці і павелічэнне працягласці яе жыцця. У перыяд з 1926—27 гадоў па 1965—66 гады сярэдняя працягласць жыцця жанчыны ў Беларусі павялічылася ў 1,3 раза. Цяпер яна роўная 76 гадам. Да рэвалюцыі яна была не больш 33 год. Гэта, бадай, самая красамоўная лічба.

СВЯТА САЛІДАРНАСЦІ

Зінаіда ФЕДАРАВА,

адказны сакратар Камітэта савецкіх жанчын

Краіна Саветаў дала свету ўзор самага справядлівага і гуманнага вырашэння жаночага пытання. З самага пачатку свайго існавання партыя камуністаў абуджала і выхоўвала ў жанчын класавую самасядомасць і пачуццё чалавечай годнасці, уцягвала іх у агульнапралетарскую барацьбу супраць царскага самадзяржаў і капіталізму.

Высока цаніў Ул. І. Ленін ролю працоўных жанчын у Кастрычніцкай рэвалюцыі і абароне Савецкай улады ў гады грамадзянскай вайны. На долю старэйшага пакалення жанчын выпала гераічная місія заваёўваць і адстаяць Савецкую ўладу, пачаць будаваць першую ў свеце сацыялістычную дзяржаву. Сярод іх былі прадстаўніцы інтэлігенцыі, работніцы, сялянкі і проста сяброўкі жыцця тых, хто абраў для сябе шлях барацьбы за справядлівае грамадства. У ліку нязломных рускіх жанчын былі і вэтэран партыі бальшавікоў Алена Стасава, і Надзежда Крупская, сяброўка і жонка Ул. І. Леніна, і цудоўная журналістка Ларыса Рэйснер, якая, калі патрабавала рэвалюцыя, стала камісарам на Балтыйскім флоце, і адна з адукаванейшых жанчын нашага часу Аляксандра Калантай, якая прысвяціла сябе рэвалюцыі, а пасля яе перамогі стала першай жанчынай-паслом Савецкай дзяржавы і на працягу многіх год з самаадданасцю адстаявала інтарэсы свайго Радзімы на міжнароднай арэне.

На плечы тых, якія нарадзіліся разам з рэвалюцыяй, лёг цяжар Вялікай Айчыннай вайны. Адно з іх, апрануўшы салдацкія шынялі, са зброяй у руках абаранялі свабоду Радзімы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, другія мужна працавалі ў тыле, забяспечвалі фронт зброяй, хлебам, выхоўвалі дзяцей.

Сучаснае пакаленне савецкіх жанчын пасля другой сусветнай вайны прыняло эстафету старэйшых пакаленняў і актыўна ўключылася ў камуністычнае будаўніцтва, мужна асвойваючы прасторы Сібіры і Далёкага Усходу, марскія і касмічныя далі.

Савецкія жанчыны ўсе ведаюць і здольнасці аддаюць свайму народу. лепшым доказам гэтаму з'яўляецца подзвіг першай у свеце жанчыны-касманаўта Валентыны Мікалаевы-Церашковай. Яе палёт быў мерай той вышыні, на якую ўзняў жанчын савецкі грамадскі лад.

Савецкія жанчыны працуюць у самых розных галінах навукі. Прафесар Марыя Клёнава — заснавальніца новай навуковай школы марской геалогіі, аўтар 150 навуковых работ. Пры яе ўдзеле складзена адзіная ў свеце навуковая «Геалогія мора». Яна пабывала на марак і акіянах, якія амываюць пяць кантынентаў, і першай з жанчын ступіла на лёд Антарктыды.

Доктар медыцынскіх навук прафесар Антаніна Шубладзе працуе ў галіне вірусалогіі. Яна адкрыла ўзбуджальнік энцэфаліта. Усё часцей жаночы імёны сустракаюцца сярод лаўрэатаў Ленінскай прэміі. У іх ліку — Антаніна Прыхоцька, акадэмік, дырэктар Інстытута фізікі Акадэміі навук Украіны. Ёй належыць 60 навуковых работ.

Звыш 60 тысяч савецкіх жанчын зараз маюць вучоную ступень доктара або кандыдата навук. Больш тысячы дзвюхсот жанчын у СССР — прафесары, акадэмікі і члены-карэспандэнты акадэміі.

Вялікая і шматгранная роля жанчын у вядзенні дзяржаўных спраў. Толькі ў Вярхоўны Савет СССР абрана 425 дэпутатаў-жанчын. У Вярхоўных Саветах саюзных і аўтаномных рэспублік іх 2 983, а ў мясцовых Саветах — больш 875 тысяч.

На свеце многае змянілася з таго часу, калі жанчыны ўпершыню святкавалі Міжнародны жаночы дзень. Аднак і сёння ва ўсіх жанчын ёсць агульныя задачы — абараняць свае правы, нацыянальную незалежнасць сваіх краін, працягваюць салідарнасць з усімі народамі, якія змагаюцца за мір ва ўсім свеце.

Жанчыны Савецкага Саюза і іншых сацыялістычных краін актыўна выступаюць супраць амерыканскай агрэсіі ў В'етнаме. Савецкая краіна аказвае маральную і матэрыяльную дапамогу в'етнамскаму народу. Нашы жанчыны ўдзельнічаюць у зборы сродкаў у фонд міру, у дапамогу жанчынам і дзецям В'етнама, накіроўваюць у В'етнам медыкаменты, тканіны, перавязачныя матэрыялы, харчаванне і г. д.

У гэтым годзе савецкія жанчыны адзначаюць 8 сакавіка напярэдадні Сусветнага кангрэсу жанчын, які восенню гэтага года адбудзецца ў Хельсінкі — сталіцы Фінляндыі. На гэтым кангрэсе прадстаўніцы ўсіх краін свету будуць мець магчымасць абмяняцца думкамі па жыццёва важных праблемах, паказаць ролю жанчын у міжнародным сучасным свеце і намяціць далейшыя задачы для жаночых арганізацый.

Камітэт савецкіх жанчын падтрымлівае шырокія сувязі з жанчынамі больш 119 краін Еўропы, Амерыкі, Азіі, Афрыкі, Аўстраліі.

За апошнія гады жанчыны ўсіх пяці кантынентаў наведвалі Савецкі Саюз. Яны вывучалі становішча жанчын і дзяцей у нашай краіне. У год пяцідзяцігоддзя Кастрычніцкай рэвалюцыі жанчыны 90 краін свету і прадстаўніцы 10 міжнародных і рэгіянальных арганізацый былі гасцямі камітэта на святкаванні Міжнароднага жаночага дня 8 сакавіка, удзельнічалі ў сімпозіуме на тэму: «Роля жанчын у сацыялістычным грамадстве». Пасля сімпозіума нашы зарубешныя сяброўкі пабывалі ў гарадах і сёлах СССР, паглядзелі, як жывуць і працуюць савецкія жанчыны.

Савецкія жанчыны прысвячаюць сваю самаадданую працу будаўніцтву камунізма ў свайго краіне, барацьбе за развіццё і ўмацаванне дружбы паміж жанчынамі ўсёй планеты, за сцвярджанне міру на зямлі ў імя шчасця дзяцей.

* ПАДЗЕІ * ЛЮДЗІ * ФАКТЫ *

У дзесяткі краін свету паступаюць трансфарматыры мінскага электратэхнічнага завода імя Казлова. На экспартным участку прадпрыемства вядзецца зборка чарговай серыі трансфарматараў магутнасцю ад 25 да 250 кілавольтампер. Яны будуць пастаўлены ў краіны Азіі і Афрыкі. На здымку: зборшчык экспертнага ўчастка Леанід ЯРМОЛЬЧЫК.

60 000 ПАР АБУТКУ

Баранавіцкая абутковая фабрыка поўнасцю перайшла на шыццё вясенне-летняга жаночага абутку. Асвоена вытворчасць новых мадэлей з лакавай скуры з поліўрэтанавым пакрыццём, а таксама з белага шаўро і белых апоікавых відаў тавараў. Прадпрыемства да мая дасць 60 тысяч пар моднага жаночага абутку — у тры разы больш, чым за гэты час у мінулым годзе.

ГОМЕЛЬСКІЯ КУРАНТЫ

Хутка ў Гомелі загучаць свае куранты. Яны будуць выконваць мелодыю песні «Люблю я край свой беларускі». Гадзіннік устанавіваецца на вышыннай вежы абласнога краязнаўчага музея, размешчанага ў парку. Механізм зрабілі лясенградскія майстры, а масквічы выканалі ўсю пра-

ектную дакументацыю на мантаж і ўстаноўку курантаў.

СВЯТА УНУКАУ КУПАЛЫ

На радзіме Я. Купалы ў Вязынцы адкрылася новая сярэдняя школа. Дзеці атрымаюць падарунак добраўпарадкаваны прасторны будынак. На адкрыццё школы прыехалі пляменніца паэта Я. Раманоўскай, супрацоўнікі музея Я. Купалы пісьменнікі І. Клаз, А. Ескаў, старшыня Радзкоўскага пасялковага Савета дэпутатаў працоўных А. Раманаў. Ад калектыву музея Я. Раманоўскай падарыла школе партрэт Янкі Купалы, яго кнігі. Госці гарача павіншавалі дзяцей з навааселлем.

ЗА ДВА МЕСЯЦЫ

Трохпавярховы рэстаран «Беларусь», новы навучальны корпус педагагічнага інстытута, камфартабельны будынак аэравакзала — самыя буйныя новабудовы, якія ўведзены ў эксплуатацыю ў Гомелі за два месяцы гэтага года.

НАВАСЕЛЛЕ ХІРУРГАУ

У гарадку трэцяй клінічнай бальніцы Мінска пачалося засяленне ўзведзенага тут хірургічнага корпуса. Тры аперацыйныя, што размясціліся па адной на кожным з паверхаў велізарнага будынка, аснашчаюцца найноўшым абсталяваннем. Устаноўлены дзве тэлевізійныя лямпы, якія дазваляюць назіраць за ходам аперацый у навучальных пакоях і на галерэі. Палаты абсталяваны зручнай сістэмай сігналізацыі, у іх падвядзен кісларод. Для адпачынку хворых прызначаны прасторныя холы. Супрацоўнікі Батанічнага саду АН БССР узяліся аказаць дапамогу лячэбнай установе ў стварэнні зімовага саду.

НА ВЫСТАЎЦЫ У МАДРАСЕ

Семнаццаць краін Еўропы, Азіі і Афрыкі, а таксама трынаццаць індыйскіх штатаў прымаюць удзел у міжнароднай гандлёвай і прамысловай выстаўцы, якая праходзіць у Мадрасе. Шырока прадстаўле-

ны на ёй краіны сацыялістычнага лагера. Асабліва цікавае выклікае павільён СССР. Ад 60 да 100 тысяч гледачоў штодзённа наведваюць выстаўку, і большасць з іх хочучы азнаёміцца з дасягненнямі Савецкага Саюза. Павільён, перад фасадам якога развіваюцца флагі 15 савецкіх рэспублік, — адзін з буйнейшых на Мадраскай выстаўцы.

ДАСЯГНЕННІ СССР ЗАХАПЛЯЮЦЬ

Савецкая будаўнічая прамысловасць не мае сабе роўнай ва ўсім свеце, заявіў былы кіраўнік нацыянальнага бюро стандартаў Алан Бейтс, выступаючы ў горадзе Іорку (Пенсільванія). Алан Бейтс нядаўна пабываў у Савецкім Саюзе і сваімі вачыма ўбачыў дасягненні будаўнічай тэхнікі Савецкага Саюза. Рускія будаўнічы арыгінальны і разумна выкарыстоўваюць індустрыяльныя спосабы жыллёвага будаўніцтва, размах жыллёвага будаўніцтва ў Савецкім Саюзе Алан Бейтс называе вялікім дасягненнем сучаснасці. Параўноўваючы жыллёвую праблему Савецкага Саюза і Злучаных Штатаў, ён заявіў, што ў развіцці будаўнічай тэхнікі Савецкі Саюз далёка апырэдзіў ЗША.

САВЕЦКІЯ МАРАКІ ПРЫШЛІ НА ДАПАМОГУ

Сем членаў экіпажа італьянскага гандлёвага судна «Эрменджыльда», якое пацярпела крушэнне паблізу грэчаскага вострава Кітыра, былі выратаваны маракамі савецкага парахода «Лабінск». Італьянскае судна водазмяшчэннем 382 тоны перавярнулася ў выніку моцнага шторму. Выратаваныя маракі дастаўлены ў грэчаскі порт Пірэй.

Ала КАЛЕСНІКАВА працуе ў лабараторыі тэхнічнага аналізу пры кафедры ліцейнай вытворчасці Беларускага політэхнічнага інстытута. Фота В. ДУБІНКІ.

* ПАДЗЕІ * ЛЮДЗІ * ФАКТЫ *

АД МІНУС ДА ПЛЮС ПЯЦІДЗЕСЯЦІ

Чатырыста тысяч розных машын, ад маленькіх і юркіх тыпу «Беларусь» да магутных гігантаў ДЭТ-250, выпушчана заводамі СССР у 1967 годзе. Больш сарка дзяржаў купіла савецкія трактары. Усесаюзнае аб'яднанне «Трактарэкспарт» прадало, напрыклад, у 1967 годзе каля дваццаці пяці тысяч машын. У радзе краін ствараюцца фірменныя станцыі абслугоўвання і рамонту.

У Азіі і ў Амерыцы, у тропіках і на Крайняй Паўначы працуюць трактары з маркай заводаў СССР. Ва ўмовах трапічнага і вільготнага марскога кліматаў хутэй псуюцца металічныя дэталі, пластыкі, парусіна, брызент, скура. Зараз, калі ідзе актыўнае асваенне прыарктычных абласцей, трактары пракладаюць дарогі ў тайзе і тундры, здабываюць золата, алмазы, вугаль, дапамагаюць будаваць гарады і электрастанцыі. У гэтых умовах узнікаюць праблемы цеплаізаляцыі кабіны і матора, патрабуюцца дадатковыя прыстасаванні запуску рухавікоў,

холадаўстойлівых гатункі сталі, гумы, пластыкі, новыя тармажныя сістэмы, незамяраючае паліва і змазка.

Натуральна, што трактары павінны вырабляцца ва ўмовах тропікаў і Арктыкі. Для гэтай мэты Навукова-даследчы трактарны інстытут будзе пад Масквой кліматычны корпус. Гэта будзе велізарны будынак з карыснай плошчай у дзевяць з паловай тысяч квадратных метраў. На першым паверсе два вялікія аддзяленні — арктычнае і трапічнае, тут будуць бушаць спякотныя і ледзяныя ветры, вільготныя і сухавей, можна будзе ўстанавіць любую тэмпературу — ад мінус да плюс пяцідзесяці градусаў. У аддзяленнях абсталяюць камеры як для цэлых трактараў, так і для выпрабавання частак і дэталей, стэнды для праверкі матораў.

Уласны вылічальны цэнтр будзе апрацоўваць вынікі і падрыхтоўваць праграмы даследаванняў.

П. ХАРЛАМАЎ.

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Накануне Международного женского дня 8 марта корреспондент газеты «Голас Радзімы» побывал в Центральном статистическом управлении БССР, где заместитель начальника ЦСУ В. Артёмов сообщил некоторые цифры, характеризующие положение женщины в Советском государстве. Женщина в СССР — равноправный член общества. Процент женщин, занятых в народном хозяйстве Белоруссии, составляет 51 процент. Женщин — специалистов с высшим и средним образованием в республике более 255 тысяч. У нас есть такие отрасли, где труд женщины является доминирующим. Если в промышленности процент женщин равен 49, то в торговле, общественном питании их 74 процента, в просвещении 69, а в здравоохранении более 80 процентов. Мно-

го женщин среди ученых, большая роль отводится ей в управлении страной. Государство оказывает женщине помощь и в воспитании детей. Почти три тысячи белорусок удостоены звания «Мать-героиня». Почти 320 тысяч награждены орденом «Материнская слава» и «Медалью материнства». Результатом заботы государства о повышении материально-культурного уровня жизни, об охране и постоянном улучшении здоровья женщины явилось снижение смертности и увеличение продолжительности ее жизни («ДЗЯРЖАВА—ЖАНЧЫНЕ»).

Положению женщин в СССР посвящена также статья ответственного секретаря Комитета советских женщин Зинаиды Федоровой «СВЯТА САЛІДАРНАСЦІ». В статье подчеркивается, что Страна Советов

дала миру образец самого справедливого решения женского вопроса. Они всегда принимают самое активное участие во всех делах своей страны. Советские женщины проявляют солидарность со всеми народами, борючись за мир во всем мире.

Под рубрикой «Нашы карэспандэнты паведамляюць» помещена корреспонденция, рассказывающая о женщинах, которые в первые годы коллективизации создали женскую тракторную бригаду, пахали, сеяли, убирали урожай, молотили. Они сейчас живут и работают в колхозе «Память Ильича» Слуцкого района. Теперь их сыновья стали механизаторами, продолжают дело матерей («ТРАКТАРЫСТКІ»).

В Белорусское товарищество по культурным связям с соотечественниками за рубежом приходят десятки писем от наших земляков, которые живут во многих странах мира. Те, кто побывал в 1967 году в Белоруссии (а их было около 500 человек), с удовольствием вспоминают о днях, проведенных в родных местах. Авторы писем обращаются в Товарищество за советом, помощью и

просто за моральной поддержкой («ПОШТА ТАВАРЫСТВА»). Наш соотечественник из Соединенных Штатов Иван Тарасевич все еще гостит у своих родственников в деревне Клешняки. Недавно с ним случилась неприятность: он простудился и заболел. В письме в редакцию, которое помещено под заголовком «УБАЧУ РОДНУЮ ВЯСНУ», он рассказывает о бесплатной медицинской помощи, которая была оказана ему во время болезни. В этом же письме И. Тарасевич приводит отрывки из письма белорусской поэтессы Констанции Буйло, с которой он последнее время переписывается.

«КАРЫСТАЕЦА ПОПЫТАМ» — это рассказ о Витебской шелкоткацкой фабрике, которая была первым предприятием, вступившим в строй в разрушенном фашистами городе. Продукцией его тогда была тесьма и тонкая бельевая резинка. Многие изменились с того времени. В 1955 году рядом со старой фабрикой построили многоэтажный хлопкопрядильный корпус. Недавно вступил в строй красиво-отделочный корпус, освоены новейшие методы отделки тканей. Продукция фабрики пользуется

большим спросом. Ткани недорогие, высокого качества. У фабрики большое будущее, она продолжает строиться, расширяться, выпуск тканей увеличивается.

Тридцать полотен, от Веласкеса и Мурильо до мастеров XX столетия, заполняют стены зала Зембинской сельской школы под Борисовом. В школьной галерее — художники разных стран, времен и школ, и каждая из картин — иллюстрация к определенному периоду развития изобразительного искусства. Разумеется, это только копии, но копии, сделанные при помощи совершенной машинной техники, максимально приближенные к оригиналам. Этот чудесный подарок Зембинской школе сделала уроженка здешних мест, вдова известного французского художника Фернана Леже Надежда Петровна Ходасевич—Леже. Сейчас наша землячка заказывает копии шедевров изобразительного искусства в музеях разных стран, чтобы на своей Родине, в Советском Союзе, создать «музей музеев». Ее инициативу поддерживают Институт Мориса Тореза и Министерство культуры СССР («ПАДАРУНАК»).

НАШЫ КАРЕСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

ТРАКТАРЫСТКІ

Их было шэсць, вясёлых, дружных дзяўчат-камсамолак. Спачатку вучоба на курсах трактарыстаў у Слуцку, затым — самастойная работа. Дзявочую трактарную бригаду ўзначаліла Ніна Емяльянаўна Паляшчук. Было гэта ў 1937 годзе.

— Памятаю, — кажае Ніна Емяльянаўна, — як мы ўпершыню прыехалі ў калгас. Многія сустрэлі нас з недаверам: маўляў, якая дапамога ад гэтых дзяўчынак. Трактар толькі моцным мужчынскім рукам паслухмяны...

Але дзяўчаты даказалі, што і яны добра ўмеюць кіраваць машынай. Шэсць трактарыстак працавалі ў розных калгасах, потым

дзявочую бригаду накіравалі ў калгас «Шлях калектывізацыі», што размяшчалася ў вёсцы Селішчы. У бригадзе налічвалася 3 трактары ХТЗ, трохкорпусны плуг, камбайн, селякі, дзве малатарні.

Дзяўчаты аралі, сеялі, убіралі ўраджай, малацілі збожжавыя. Прыклад паказвала бригадзір Ніна Паляшчук. Раней дзяўчына была свінаркай у калгасе. Калі дачулася, што арганізоўваюцца курсы трактарыстаў у Слуцку, у ліку першых паддала заяву.

Вера Рудая з вёскі Балочыцы. Спачатку яна працавала прычэпшчыцай, затым скончыла курсы і стала самастойнай вадзіць машыну. Усе работы дзяўчаты выконвалі добрасумленна, з клопатам і хутка заваявалі павагу і прызнанне.

Шмат часу прайшло з той

пары. Былыя трактарысткі маюць ужо ўнукаў.

Сын Веры Рудой Віктар скончыў школу механізацыі, стаў трактарыстам. Сама яна працуе ў палыводчай бригадзе. Па суседству з Верай Максімаўнай жыве Ніна Паляшчук. Яна ў агароднай бригадзе вырошчвае добрыя ўраджай памідораў, гуркоў, капусты. Соф'я Курловіч цяпер даярка. Больш дзесяці гадоў ходзіць знаёмай сцяжынкай на ферму. Яе паважаюць у калектыве.

Часта ўспамінаюць былыя камсамолкі-трактарысткі сваю першую бригаду. З радасцю глядзяць яны на цяперашнія магутныя трактары, якіх у калгасе «Памяць Ильича» 22. Глядзяць і ганарацца: яны пракладвалі першыя барозны на калгасных палях.

М. СЯЗУРК.

сёлах, аб усім даведвацца. Навокал немцы, паліцаі. Усяляк даводзілася. На валасок ад смерці была.

Партызаны пабудавалі пякарню. Галоўным пекарам стала Фёкла Міронаўна. К таму часу партызанская бригада імя Дзяржынскага вырасла, абзавялася гаспадаркай, і жанчыне было шмат работы.

— Ты ў нас зараз галоўны чалавек, — сказаў тады Фёкле Мардашовай камандзір бригады Кароткін. — Без добрага абеду цяжка ваяваць салдату.

Часта даводзілася Фёкле Міронаўне дастаўляць партызанам ежу пад варожымі кулямі.

За храбрасць і ўзорнае вядзенне гаспадаркі камандзір перад строем аб'явіў ёй падзяку. У радах партызан змагаліся сын і муж Фёклы Міронаўны. У лес яны пайшлі ў першыя дні акупацыі Віцебшчыны і абаранялі яе да канца.

Вось ужо многа год Фёкла Міронаўна жыве адна. Адран памерлі муж і сын. Але былыя партызаны не забылі сваю сувязную і кухарку. Яны наведваюць яе, клопацца аб ёй. Фёкле Міронаўне Мардашовай у Шуміліна далі добраўпарадкаваную кватэру ў шматпавярховым доме, назначылі пенсію. Аб ёй памятаюць людзі.

А. КОГАЛЬ.

ЛІСТЫ АД ДЗЯЦЕЙ

Радзі дзень паштальён не прыносіць пісьмы ў дом калгасніцы сельгасарцелі «ХХ парт'езд» Лізаветы Васільеўны Нікіценка. Ідуць яны ад дзяцей з розных куткоў краіны. Многа сіл аддала маці, каб вывесці іх у людзі. Цяжка было ў першыя пасляваенныя гады. Пятлераўскія законнікі поўнацю спалілі вёску Града. Прышлося некаторы час сям'і Нікіценкаў жыць у зямлянцы, абдувацца. З дапамогай дзяржавы Лізавета Васільеўна пабудавала дом, абзавялася хатняй жывёлай. Дацці яе, закончыўшы мясцовую школу, працягвалі вучобу ў навучальных установах.

Старэйшы сын скончыў дзве вышэйшыя навучальныя ўстановы, цяпер ён інжынер. Ігар пасля заканчэння Беларускага інстытута інжынераў чыгуначнага транспарту працуе на Горкаўскім аўтамабільным заводзе. Яшчэ адзін сын мае сярэдняю адукацыю і працуе ў Гомелі на шарыкападшыпніковым заводзе. Чацвёрты сын, Валяцін, пачаў дзесяцігодкі скончыў курсы электрыкаў і працуе электрамонтэрам. Дачка Клаўдзя атрымала дыплом гандлёвага работніка ў Навагрудскім гандлёвым тэхнікуме і цяпер загадчыца магазіна ў Віцебску, а малодшая, Алаіза, пасля сярэдняй школы працуе ў горадзе Оршы на тэкстыльным камбінаце.

І. НОВІКАЎ.

Жыткавіцкі раён.

Поўным ходам ідзе будаўніцтва завода сінтэтычнага валакна лаўсан у Магілёве. На здымках: 1. Мантаж пад'язных пуцэй, якія звязваюць Магілёў з пасёлкам «Лаўсанбуда». 2. Нівеліроўка дарогі.

Фота В. ДУБІНКІ.

БАКАЛ ШАМПАНСКАГА НА ПЕУНІКУ

«Спадзяюся, што ў будучым годзе я запрашу вас выпіць бакал шампанскага на пеўніку», — так заканчвалася пісьмо рыжскага архітэктара Сауліціса галоўнаму канструктару мінскага аддзела Цэнтральнага навукова-даследчага Інстытута «Праектстальна і с т р у к ц я л ь» Юрыю Сяргеюву.

Здаўна ў латышскім майстроў-будаўнікоў існаваў звычай ставіць драўляных або металічных пеўнікаў на гатычныя шпілі грамадскіх пабудоў. Бытавала і няпісаная традыцыя: майстар, які пабудоваў дом, узбіраўся на пеўня, і там выпіваў бакал віна. Чым жа заслужыў мінскі канструктар такое ганаровае запрашэнне?

Вернемся на сем з паловай стагоддзям назад, у 1209 год, калі ў Рызе была пабудавана 120-метровая званіца святога Пятра — адзіная ў свеце драўляная вежа такой вышыні. Шпіль гэтага унікальнага збудавання ўвечываў залаты певень. Больш плыці стагоддзяў прастаяла званіца, а загінула не ад гарматных ядраў, а ад маланкі. Гэта здарылася ў 1721 годзе. Па сведчанню архіўных дакументаў, Пётр і знаходзіўся ў той час у Рызе і сам удзельнічаў у тушэнні пажару. Выратаваць вежу тады не ўдалося. Пётр і загадаў аднавіць яе.

Да нашых дзён захаваныся бакал, з якога піў на залатым пеўні, што ўвечываў вежу, лепшы рыжскі майстар Іаган Вільберн. А самой вежы няма. Другі раз яна пацярпела 29 чэрвеня 1941 года.

Унікальны помнік сярэднявечнай архітэктуры вырашана аднавіць. Тут будзе размешчан музей архітэктуры і рэканструкцыі Рыгі. Самую сілаваную частку праекта — званіцу — дапамогуць суседзім узвесці па захаваных і рэстаўрыраваных чарцяжых мінчане. Яны перадалі ўжо рыжскім закладчынам усю праектную дакументацыю.

— Зразумела, вежу мы праектавалі не з дрэва, — раскажае Сяргееў. — Толькі камуфляж яе застанецца драўляным, а увесь існуючы наркас выкананы з металічных канструкцый пракатных і трубчатых профілей. Гэтае новаўвядзенне адразу «забівае двух зайцоў». Папершае, новае збудаванне прастаіць у некалькі разоў больш, чым драўлянае. Па-другое, гэта вежа раней уяўляла сабой гіганцкае штучнае дрэва, запоўненае ўнутры хітра пераплеценымі тоўстымі драўлянымі распоркамі. Яны былі неабходны, каб не даць званіцы абваліцца: амплітуда хістанняў будавання дасягае двух метраў. Па нашаму праекту збудаванне будзе мець значны запас трываласці. Навядвальнікі музея змогуць падняцца на галерэй ў хуткасным ліфце. Таніх галерэй для турыстаў будзе тры — на адзнаках у 60, 80 і 100 метраў.

Хутка рыжскія і мінскія рэстаўратары падымуць бакалы шампанскага на залатым пеўніку адноўленай вежы.

Б. БАТАЛАУ.

АБ ЁЙ ПАМЯТАЮЦЬ ЛЮДЗІ

Па сцяжынкы не спяшаючыся, абшпіраючыся на палку. Ідзе пажылая жанчына. За плячыма мяшок. Ён цяжкі, і жанчына часам спыняецца, каб крыху адпачыць. Нарэшце яна падыходзіць да дарогі. Хутка перасякае яе і знікае ў хмызняку. Тут насустрэч Фёкле Міронаўне Мардашовай выходзяць трое партызан, якім яна перадае сабраныя даведкі.

...Гэта была нялёгкая і небяспечная справа — хадзіць пад выглядам жабрачкі па

УБА ЧУ РОДНУЮ ВЯСНУ

Ад душы дзякую за газету «Голас Радзімы». У ёй многа цікавага і карыснага для чытача. З прыемнасцю прачытаў і артыкул на англійскай мове.

Я яшчэ ў роднай вёсцы Клешнякі. Меўся пакінуць яе каля 10—11 лютага і цераз Польшчу ехаць і ляцець на захад... Аднак здарылася непрыемнасць: я зноў прастыў, і ад гэтай прастуды з'явілася тэмпература, а ногі распухлі і загарэліся чырванню: хадзіць мог толькі з вялікім болем. Паклікалі ўрача, той пазваніў да другога ў Новы Двор.

На наступны дзень заяўляецца да нас чалавек шэсць урачоў, кожны спецыяліст па той ці іншай частцы медыцыны. Тут былі медыкі з Новага Двара, з Астрына, са Шчучына. Кожны з іх агледзеў мае ногі, выслухаў біццё сэрца, задаў пытанні аб маім здароўі і г. д. Змерылі ціск крыві і ўрэшце прызналі, што ў мяне тромбафлебіт і што мне трэба ехаць у шпіталь, а ў каторы, яны яшчэ падумаюць. Тым часам прыпісалі лякарствы, уколы і даручылі мяне нашаму тутэйшаму ўрачу.

Я ўжо гатовы быў ехаць зноў у бальніцу, але наведзеў мяне ўрач Віктар Фёдаравіч, пад кіраўніцтвам якога мне нядаўна вельмі ўдала зрабілі аперацыю ў Пышкаўскай бальніцы ля Гродна. Віктар Фёдаравіч агледзеў мае ногі і спытаў: «Іван Міхайлавіч, дзе хочаце лячыцца, у бальніцы ці дома?» Я адказваю яму: «Я ў вашых руках, як скажаце, так і буду рабіць», а мае родзічы ў адзін голас: «У хаце! У хаце!» Так я застаўся лячыцца ў хаце.

Тутэйшы ўрач Марыя Канстанцінаўна лячыла мяне вельмі добра і акуратна, нават апоўначы прыходзіла рабіць уколы. Цудоўная жанчына! У час маёй хваробы ўрачы часам пыталіся, мо' ёсць у мяне якія скаргі ці прэтэнзіі. А я ім у адказ: «Абсалютна ніякіх прэтэнзіяў не маю, а маю толькі шчырую ўдзячнасць». Лячэнне праходзіла вельмі ўдала, і сёння я ўжо хаджу без цяжкасці і болю.

Візу яшчэ прадоўжылі да 9 мая. Вельмі хачу пабыць яшчэ на Радзіме і пабачыць родную вясну.

Зноў атрымаў аялікае пісьмо ад нашай дарагой паэтки Канстанцыі Буйлы, у якой яна, між іншым, гаворыць аб той няпраўдзе, што распаўсюджаюць за мяжой, быццам ёй не даюць магчымасці жыць у родным Мінску.

«Калі нягледзячы на ўсё пра жытае, — піша Канстанцыя Буйла, — на незлічоныя страты, мы падняліся так высока, то ніякая фантазія не можа ўявіць, якія цуды стварыў бы наш таленавіты народ, каб разбойнікі з-за меж не чапалі нас, далі б нам жыць так, як нам хочацца...»

Я рада, што Вы ўсё гэта бачылі, што правільна ўсё зразумелі і так сардэчна адгукнуліся на ўсё ўбачанае. Мы ведаем, у нас яшчэ ёсць недахопы. Але калі мы за 50 год зрабілі нашу краіну магутнай дзяржавай, дык усё, што яшчэ не зроблена, мы зробім вельмі хутка.

Я пражыла доўгае жыццё. На маёй памяці прайшлі ўсе змены, якія не магу назваць інакш, як цудоўнымі. Дачка беднага аб'ездчыка, які жыў

у леснічоўцы і якому ледзь хапала на чорны хлеб, я сягоння жыю ў Маскве, маю на дваіх трохпакаёвую кватэру, усе выгоды: тэлефон, магнітафон, тэлевізар, кіна- і фотаапарат. Усё, што толькі мне патрэбна, маю і магу мець.

За мяжой пішуць, што мне «не пазваляюць жыць у родным Мінску». А мяне не раз запрашалі пераехаць туды, даючы найлепшыя ўмовы для жыцця. Дый абрасла я тут сям'ёй, роднымі, сябрамі, і цяжка мне на старасці год адрывацца ад усіх ды і ад цудоўнай Масквы, якую я ўсё душой люблю. Закінула мяне доля сюды ў 14-ым годзе, так і прыжылася з таго часу.

А Беларусь, маю Радзіму, люблю, як родную маці, і ўсё роўна, хоць тут мне живеца вельмі добра, пішуцца такія вершы:

Карнямі прырастае чалавек
Усюды, куды кіне яго доля;
Сабе ён падначаліць

наваколле,
Сябрамі абрасае і жыве.
А толькі ў сэрцы, ў думках,
ў галаве,

Як подых жыццядайнага
Гальфстрыма,
У ім усцяж жыве яго

Радзіма.

Вось так і ў мяне ды, бадай, і ў Вас і ва ўсіх, каго доля перанесла з Радзімы ў іншы край. Мне лягчэй, Масква — гэта таксама мая Радзіма.

Шчыра жадаем мы, беларусы, нашай дарагой паэтки яшчэ доўгіх год жыцця, шчасця, плённай творчай працы дзеля добра нашай маці-Беларусі.

Іван ТАРАСЕВІЧ.

Шчучынскі раён,
в. Клешнякі.

ЧАСЦЕЙ РАСКАЗВАЙЦЕ ПРА СЛУЦК

Я сам слуцкі і калі што трапляецца ў газетах аб Слуцку, я тыя заметкі захоўваю і многа раз перачытваю. У газеце «Вестник» за 11 лістапада 1967 года я прачытаў многа цікавага аб сваім горадзе, аказаецца, у Слуцку ўжо хадзіць аўтобусы. І прызнаюся вам, прачытаўшы гэта, я падаў заяву ў «Вестник», каб паехаць з турысцкай групай

і яшчэ раз глянуць на сваю мясцовасць.

У тысячым нумары газеты «Голас Радзімы» за подпісам Марыі Садко быў змешчан вельмі цікавы артыкул пра Беларускі дзень у Манрэалі. Дзякуй табе, дарагая жанчына!

Я таксама, даведаўшыся праз «Голас Радзімы», што 28 верасня на «ЭКСПО-67» адбу-

дзецка дзень БССР, узяў сваю жонку пад ручку і ў аўтобус. Прыбылі на выстаўку 26 верасня. Я пытаюся, ці будзе беларускія прадстаўнікі. А мне ў адказ: «Яны ўжо тут». Тры дні мы з жонкай прайшлі ў Манрэалі, наведвалі савецкі павільён, бачылі савецкія кінафільмы і канцэрты, былі на плошчы Нацыў. З павагаю

Іван ГІЛЕУСКІ.

ЗША.

ОТ ЛЕНИНГРАДА ДО СОЧИ

Я — украинская девушка, родилась в Канаде. Прошлым летом мои родители послали меня в Советский Союз, чтобы я увидела их родную землю, встретила с родственниками. Я ехала с большой радостью, а теперь, побывав там, поняла, что мне выпало редкое счастье.

17 июля мы (группа «Вестника», состоящая из 6 канадцев и 21 американца) приехали в Ленинград. Это огромный, красивый город с интересной архитектурой и множеством памятников. Мы видели крейсер «Аврора», который дал залп 7 ноября 1917 года. Этот крейсер теперь стоит на Неве как памятник революции.

Из Ленинграда мы выехали в Москву — политический, экономический и культурный центр Советского Союза. Никогда не забуду посещения Мавзолея Ленина и бесконечную людскую очередь к нему.

Следующим пунктом нашего путешествия был Минск. Этот город был совершенно разрушен гитлеровцами, и теперь он заново отстроен при братской помощи всех народов Советского Союза. Очень интересным было посещение пионерского лагеря, расположенного под Минском, где отдыхало 756 детей. Они нас встретили цветами, показали свой лагерь.

рассказали о своей жизни. Дети здесь играют, занимаются спортом, поют, танцуют, купаются. Они для нас устроили прекрасный концерт, а один мальчик спел мою любимую песню «Сын России».

Побывали мы на площади Победы возле памятника-обелиска воинам Советской Армии и партизанам, погибшим в боях с немецко-фашистскими захватчиками, на автомобильном заводе в Жодино и других местах.

Когда мы приехали в Брас, то оказалось, что на следующий день здесь должен был состояться праздник в честь 23-й годовщины со дня освобождения города от гитлеровцев. Мы были свидетелями этого радостного праздника.

30 июля — день моего рождения. Его я встретила в Киеве. Он мне показался самым красивым городом. Расположенный на холмах, он просто утопает в садах и парках. Мы любовались 9- и 16-этажными домами над Днепром, золотыми куполами Киево-Печерской лавры.

Затем я навестила родных мамы и отца. Брат моего отца Степан Черешнюк живет в селе Иванковцы Лановского района. Встретила меня очень тепло. Я провела там два дня. Было очень интересно. Познакомилась с двоюродными сестрой и братом, со всей

родней. Потом побывала у брата мамы Ивана Рыбака в селе Товстенки Чертковского района и у братовой мамы в селе Гринковцы того же района. Всюду меня очень хорошо встречали и говорили, что живут гораздо лучше, чем раньше.

В селе Товстенки есть две школы, больница, кино. Молодежь очень веселая, жизнерадостная. Вообще, я видела, что люди довольны жизнью, говорят, что им лучше жить в колхозе, чем в городе — в городе тяжелее работать. Деревенские девушки делают модные причёски, как и в Канаде, часто ходят в кино, на танцы.

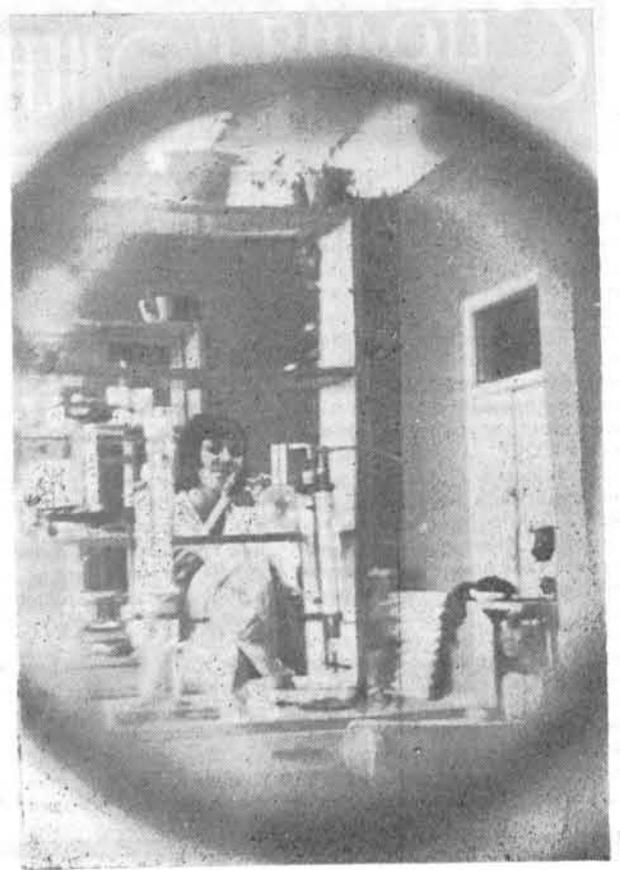
А ведь моя мама рассказывала, как они когда-то убирали хлеб. Отец косит, а мама вяжет снопы. А сзади полотенцем ребенок привязан, сбоку — банка с водой. Теперь живут и работают иначе. Всю тяжелую работу делают машины — и косят, и молотят.

С Украины я поехала в Сочи, там купалась в Черном море, загорала на пляже, ездила на экскурсии, посещала интересные концерты.

Время летело быстро. Жалко, что пробыла в Советском Союзе только один месяц. Всем, кто имеет возможность, советуем совершить такую поездку.

Юлия ЧЕРЕШНЮК.

Канада.

Слуцкі цукровы завод. Галя ЛЕМЕШ вызначае ўтрыманне цукру ў бураках.

Фота А. КАЛЯДЫ.

Пошта Таварыства

У Беларускае таварыства па культурных сувязях з суайчынікамі за рубяжом прыходзяць дзесяткі пісем ад нашых землякоў, якія жыюць у многіх краінах свету. Але хутчэй за ўсё яны пішуць не мне і не майм калегам, а ў Беларусь, туды, дзе яны нарадзіліся, раслі, дзе засталася ў іх многа дарагога. У сваіх пісьмах суайчынікі расказваюць аб жыцці на чужыне, дзеляцца сваімі радасцямі і горам, ганарацца нашымі поспехамі. І характэрна, што амаль у кожным з іх ёсць цёплыя словы, звернутыя да Радзімы.

Тыя, хто пабываў у 1967 годзе ў Беларусі (а такіх было каля 500 чалавек), з задавальненнем успамінаюць аб днях, праведзеных у родных мясцінах. Многа пісем і паштовак з зарубежнымі маркамі прыходзяць у Таварыства напярэдадні свята. Землякі жадаюць беларусам і ўсім савецкім людзям яшчэ большых поспехаў і, зразумела, міру.

Да нас звяртаюцца за парадай, дапамогай і проста за маральнай падтрымкай.

«...У мяне двое дзяцей, — піша Галіна Іванова з Італіі. — Яны вучацца ў вышэйшых школах. Плоцім за кватэру, школьныя падаткі, ды яшчэ вельмі дарагія падручнікі. Словам, зводзім канцы з канцамі, не ведаю, як будзе далей. Вырасыла звярнуцца да вас за парадай. Родныя з Савецкага Саюза хочучь прыслаць мне савецкія грошы. Ці можна, каб яны іх прыслалі ў Італію і я абмяняла іх тут на ліры?»

З Аляксеем Ларні з Канады мы перапісваемся некалькі год. Нейкі час ад яго не было вестак, але вось зноў прыйшло пісьмо.

«Прабачце, што доўга маўчаў — хварэў, лячыўся, і зноў хварэў. Самым значным у майм жыцці ў мінулым годзе было наведванне «ЭКСПО-67» у Манрэалі. Атрымаў вялікае задавальненне ад прагляду павільёнаў розных краін, але самае вялікае ўражанне засталася ад савецкага павільёна.

На выстаўцы я сустрэўся і размаўляў з савецкімі людзьмі, прысутнічаў на канцэрце. Ведаеце, было такое адчуванне, быццам пабыў у Савецкім Саюзе. Вялікае дзякуй вам, сябры, што вы далі нам магчымасць, рускім канадцам, парадавацца разам з вамі дасягненням Радзімы. Ды і ў канадцы пасля «ЭКСПО-67» узбагацілася ўражанне аб Савецкай дзяржаве»...

І апошнім у гэтым невялікім аглядзе мне хацелася б прывесці радкі з пісьма суайчыніка з ЗША Франца Краўцова. Хутчэй за ўсё гэта не расказ аб жыцці, а крык душы чалавека, які знаходзіцца ў роспачы.

«Пасылаю вам шчырую падзяку за памяць аба мне. На каляды не мог нікому напісаць, таму што быў у бальніцы. Зараз дома. Час паўзе марудна, а жыццё падобна на затухаючы ачаг. І з гэтым, відаць, нічога не зробіш.

Тут, у Амерыцы, ёсць людзі вельмі багатыя, але бедных намнога больш. Адны не ведаюць ліку сваім мільёнам у банках, другія ж не маюць і цэнта у кішэні на кавалак хлеба. А калі няма грошай, дык памірай на вуліцы: ніхто не падасць нават шклянкі вады. У Амерыцы беднаму і слабаму няма літасці, няма літасці да бліжняга. Ёсць толькі грошы. І гэта ўсё! Будзьце здаровы, дарагія землякі. Прабачце, што я так сумна напісаў, інакш не мог...»

П. ФРАЛОУ,

адказы сакратар Беларускага таварыства.

КАРЫСТАЕЦА ПОПЫТАМ

З Віцебскай шоўкаткацкай фабрыкай мяне знаёміў інжынер Уладзімір Янчанка. Працуе ён тут ужо даўно. Добра памятае цяжкія пасляваенныя гады, калі прадпрыемства размяшчалася ў невялікім аднапавярховым будынку, а прадукцыя яго была бялізнавая тонкая гумка і тасма. Фабрыка так і называлася — гума-тасёмкавая.

Цяпер ужо нават многія віцябяне, напэўна, забылі, што гэта было першае прадпрыемства, уступілае ў строй у зруйнаваным, ператвораным фашыстамі ў папалішча Віцебску. Яно было размешчана на ўскраіне горада, а побач з ім аднаўляўся гігант лёгкай прамысловасці, старэйшая ў рэспубліцы трыкатажная фабрыка «КІМ», будаваўся вядомы цяпер на ўсю краіну дыянавы камбанат.

Многае змянілася з тых часоў. Месяца гэта ўжо, бадай, і няёмка называць усю краінай. Навокал пабудаваны і будуюцца новыя заводы, непадалёку ад іх жылыя дамы для рабочых і служачых. Вырабы, якія калісьці выпускала цяперашняя шоўкаткацкая, можна ўбачыць толькі ў мясцовым краязнаўчым музеі.

Нават на беглае знаёмства з сучаснай фабрыкай спатрэбілася не менш трох гадзін. З Уладзімірам Нікіфаравічам Янчанкам мы пабывалі ў цэху, дзе праца падрыхтоўваецца да ткацтва, у ткацкім і афарбовавым цэхах, зайшлі ў мастацкае бюро і ў майстэрню да мастакоў, не мінулі так званую «бракоўку», вялікую светлую залу, дзе тканіны правяраюцца і падрыхтоўваюцца да адпраўкі.

«Здаецца, у 1955 годзе побач са старой фабрыкай

пабудавалі шматпавярховы бавоўна-прадзільны корпус, — успамінае Ул. Янчанка. — Пачалі даваць новую прадукцыю. Але толькі плюш і ткалі, і апрацоўвалі на нашай жа фабрыцы. Усе астатнія тканіны не былі яшчэ такі прыгожымі, здольнымі задаволіць лубы густ вырабамі, якія зараз вы можаце набыць у магазінах Беларусі, Сярэдняй Азіі і нават далёкай Поўначы. Да нядаўняга часу наша прадпрыемства вырабляла толькі сураўе, якое на аддзелку адпраўлялі ў Кіеў і Рыгу. Гэта было нязручна, марудна, ды і марка тканіны была не беларуская».

І вось уступіў у строй фарбавальна-аддзелачны корпус. Хутка быў асвоены найноўшы метад афарбоўкі тканін, які дазваляе паслядоўна праводзіць працітку, запарванне, прамыўку і адцісканне матэрыялу. Прычым тут можа апрацоўвацца значна большая колькасць сураўя, чым тое, што пастаўляе зараз ткацкі цэх. Каб поўнасцю загрузіць аддзелачны цэх, фабрыка атрымлівае сыравіну з Украіны і Туркменіі. Але і гэта з'ява часова. Прадпрыемства расшыраецца, рэканструюецца. Толькі нядаўна задзены ў эксплуатацыю новы вытворчы корпус плошчай у дзевяць тысяч квадратных метраў. У цэхах, па якіх мы праходзілі, яшчэ не ўсюды паспелі ўстанавіць і падключыць абсталяванне. У вялікіх драўляных скрынях стаяць нераспакаваныя станкі.

Яшчэ нядаўна ўзоры на

На здымках: 1. Ткацкі цэх Віцебскай шоўкаткацкай фабрыкі. 2. Набіўны цэх. Тут наносіцца малюнкi на тканіны. Фота Г. УСЛАВАВА.

тканіны наносіліся толькі ўручную. Цяпер устаноўлена фотафільмадрукавальная машына, якая замяніла работніц, дазваляе рабіць больш складаныя і прыгожыя расфарбоўкі набіўных тканін.

Вырашана пачаць будаўніцтва яшчэ аднаго ткацкага корпуса, але і гэта, напэўна, не мяжа. Фабрыка будзе расці і далей, бо з кожным годам павышаецца попыт на прыгожыя рэчы, тканіны, з кожным годам савецкія жанчыны апранаюцца ўсё лепш і лепш, а віцебскія шаўковыя тканіны заваўваюць усю большую папулярнасць.

Тканіны Віцебскай шоўкаткацкай фабрыкі не выпадкова карыстаюцца вялікім попытам. Яны зусім недарэгія. Каштуюць ад трох да шасці рублёў за метр, маюць высокую якасць, не садзяцца, не камечацца, яны прыгожай сучаснай афарбоўкі. Сыравіну для іх вырабу пастаўляе

ў асноўным Магілёўскі завод штучнага валакна. У апошні час асвоена вытворчасць тканін з прымяненнем эластыку, капрону, эліоніту і іншых штучных матэрыялаў.

Нараджэнне малюнка, які наносіцца на гатовую тканіну, — складаны і даволі доўгі працэс. Мастак фабрыкі Валянціна Цітова расказала, што кожны з яе калег павінен у месяц здаць два малюнкi.

«Я раней працавала мастаком на дыянавым камбанате, — расказвала яна. — Там ёсць свае традыцыі ў стварэнні малюнка. На дыяна пераносіцца народны арнамент — кветкавы або геаметрычны, захоўваюцца традыцыі беларускага і ўсходняга ткацтва. Мы імкнемся, каб на шаўковых тканінах малюнак быў модным, сучасным, пэўнай формы, выразнасці і памераў».

У нас ёсць творчыя дні, у якія мы адпраўляемся ў карцінную галерэю, на прыроду, шукаем пейзажы, фарбы і адценні, якія потым стараемся выкарыстаць у малюнках. Бываем мы і ў магазінах, дзе цікавімся, якія тканіны карыстаюцца найбольшым попытам, а якія пара ўжо здымаць з вытворчасці».

Дарэчы, некалькі слоў аб

тым, як рэгулюецца выпуск той ці іншай тканіны. У мастацкім бюро мне паказалі, картачкі, якія прыходзяць на фабрыку праз некаторы час пасля таго, як партыя тканіны адпраўлена заказчыку. На кожнай такой картачцы ўзор тканіны і рэзалюцыя: «Карыстаецца попытам», або «Не карыстаецца попытам». Прагледзеўшы мноства картачак, я толькі на дзюх прачытала: «Не карыстаецца попытам».

— Тканіны ўстарэлі, — заўважыў Ул. Янчанка. — Мы знялі іх з вытворчасці і замянілі больш сучаснымі і прыгожымі.

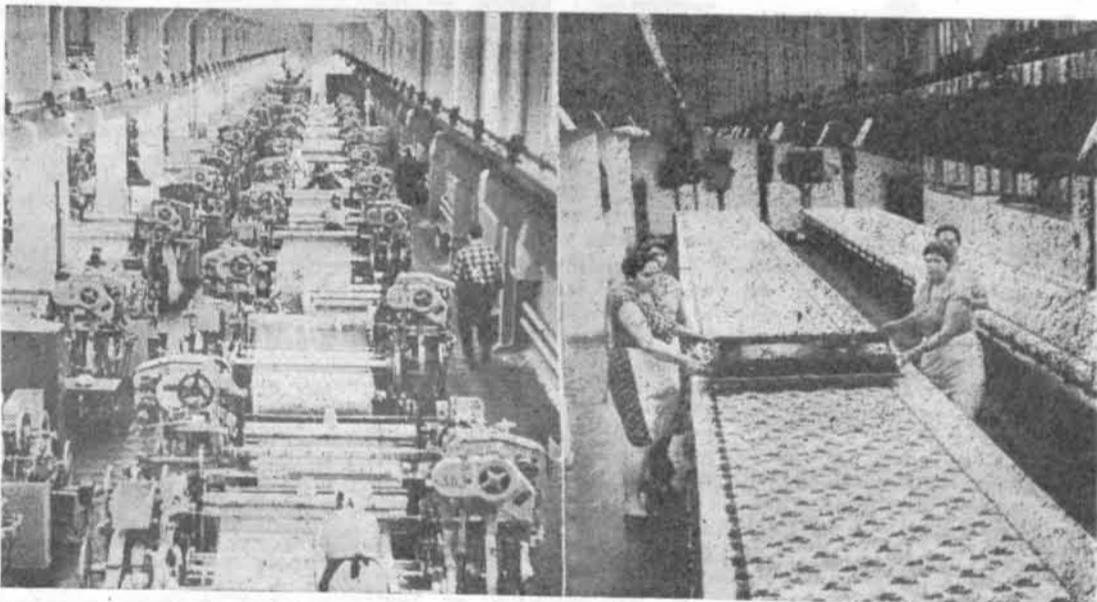
...У праходнай фабрыцы я чула, як маладыя дзяўчаты пыталі ў вахцёра:

— Да каго нам звярнуцца? Мы хочам уладкавацца на работу.

— У аддзел кадрў, вядома. Ахвотна прымуць. Нам патрэбны работніцы.

Фабрыка ўжо зараз выпускае каля 15 мільёнаў метраў тканіны ў год, больш як 20 артыкулаў, каля 300 відаў расфарбоўкі. Але яна яшчэ расшыраецца. Будуюцца новыя корпусы, устаўляюцца новае абсталяванне, асвойваецца выпуск новых відаў тканін. Ёй патрэбны рабочыя рукі.

Д. ЧАРКАСАВА.

ПОДВИГ ВО ЛЬДАХ АРКТИКИ

30 лет назад завершила свою работу первая в мире дрейфующая научная станция «Северный полюс». Она была высажена воздушной экспедицией 21 мая 1937 года на ледяное поле в районе географического Северного полюса. Четверка советских полярников — Иван Папанин, Петр Ширшов, Евгений Федоров и Эрнст Кренкель — в неимоверно тяжелых условиях прожили на дрейфующей льдине девять месяцев. Они выполнили очень большой объем научных наблюдений, которые впервые дали возможность приоткрыть завесу таинственности над Северным полюсом и получить достоверные данные о природе этого района.

Начальник станции «Северный полюс-1» дважды Герой Советского Союза доктор географических наук Иван Папанин поделился с корреспондентом АПН своими воспоминаниями о последних днях, проведенных на льдине.

— Наше ледяное поле, — рассказал он, — попало в мощное течение, которое выносит холодные воды Северного Ледовитого океана через Гренландское море в Атлантику, и мы стали дрейфовать от Северного полюса на юг. В январе 1938 года нас несло уже вдоль северо-восточных берегов Гренландии. Все чаще и сильнее наблюдались сжатия льдов, колебания нашей льдины стали более

ощутимы. Работы осложнились сильной пургой.

20 января через поле прошла большая трещина. Она отделила палатку с гидрологическими приборами от лагеря. Образовалось разводье шириною в 20 метров. С большим трудом мы перенесли приборы в другое место.

Через несколько дней начался многодневный шторм. В ночь на 1 февраля льдина начала ломаться. Позади нашей палатки раздался сильный треск. Потом вдруг как-то странно начала поскрипывать сама палатка. Ощущались далекие толчки и глухие удары: это ломало льдину, так верно служившую нам долгое время. Пришлось перегрузить ценности на нарты и оттащить их в безопасное место.

Тревожные дни в нашем лагере взволновали всю страну. Советским правительством было принято решение направить в Гренландское море корабли, чтобы снять нас со льдины. Была создана правительственная комиссия по нашему спасению, которую возглавлял Анастас Иванович Микоян.

Обломки нашей льдины продолжало нести вдоль берегов Гренландии уже со скоростью более 20 миль в сутки. К счастью, сжатие и разломы полей прекратились. Мы спокойно продолжали вести научные наблюдения, ожидая подхода кораблей, экипажи которых пробивались сквозь льды зимней Арктики.

В Гренландском море много дней патрулировал у кромки льда гидрографический бот «Мурманец», неся ледовую службу. Но он был слишком мал, чтобы пробиться к нашему лагерю.

3 февраля из Мурманска вышел ледокольный пароход «Таймыр», а 7 февраля — ледокольный пароход «Мурман». На борт кораблей были погружены легкие самолеты. 9 февраля из Ленинградского порта вышел «дедушка ледокольного флота» — ледокол «Ермак». Кроме того, 5 февраля направилась в Гренландское море подводная лодка.

Утром 12 февраля Кренкель поднял всех нас криком: «Огонь на горизонте!» Это был прожектор «Таймыра». Летчики Геннадий Власов и Иван Черевичный совершили от борта ледоколов несколько полетов в тяжелейших атмосферных условиях полярной ночи для поисков нашего лагеря. 16 февраля Власов совершил посадку в двух километрах от нашей палатки. Я бросился бежать к месту посадки самолета. Встретились с Власовым на полпути. Расцеловались и от волнения оба долго не могли вымолвить ни слова.

«Таймыр» и «Мурман» пробивались через перемычки льда к нашей льдине. Овещая себе путь прожекторами, корабли проходили последние мили, отделяющие их от лагеря. В два часа 19 февраля корабли подошли к кромке льдины. Мы встрети-

лись с моряками «Таймыра» и «Мурмана» у торося, над которыми развевался флаг станции.

Прежде чем оставить льдину, Эрнст Кренкель передал по радио в Москву наш рапорт, который заканчивался следующими словами:

«В этот час мы покидаем льдину на координатах 70°54' северной, 19°48' восточной, пройдя за 274 суток дрейфа свыше 250 километров. Наша радиостанция первая сообщила весть о завоевании Северного полюса, обеспечивала надежную связь с Родиной и этой телеграммой заканчивает свою работу. Красный флаг нашей страны продолжает развеваться над ледяными просторами...»

По морской неписаной традиции капитану надлежит последним покидать свой корабль. Поэтому льдину последним оставил я. На высоком снежном холме я поднял флаг СССР, специально укрепил дрекво, чтобы его не повалил ветер и перешел на борт корабля. Полярная вахта была закончена.

Мы были первыми, но не оказались единственными. Опыт работы и дрейфа станции «Северный полюс» был тщательно изучен советскими учеными, моряками и летчиками. После войны, начиная с 1948 года, возобновились воздушные экспедиции на край земли. По образцу первого дрейфа были организованы на льдах Центрального полярного бассейна новые на-

учные станции. Сейчас, как известно, дрейфует станция СП-15. Благодаря круглогодичным научным наблюдениям этих станций, ежегодным работам высокоширотных воздушных экспедиций собран настолько большой материал, что уже можно с полным основанием сказать, что Северный Ледовитый океан изучен теперь не меньше, а может быть, даже больше некоторых других.

— Прошло уже 30 лет, как прекратила свою работу первая в мире дрейфующая станция «Северный полюс», — сказал в заключение Иван Папанин. — За это время неузнаваемой стала Арктика, Северный морской путь превратился в надежно действующую транспортную магистраль. Арктика стала обжитой окраиной Советского Союза. В ней выросли города, поселки, промышленные и культурные центры, морские и авиационные порты. Освоение природных богатств Арктики стало возможным только благодаря систематическим научным исследованиям как на материке, так и в Северном Ледовитом океане. В этих великих победах советских людей за Полярным кругом есть доля труда и первой дрейфующей станции.

(АПН).

СТРЫ

Старонка з легенды

ШТРЫХІ АДНАГО ЛЭСУ

ЯЕ нарадзіла на нашай беларускай зямлі Вялікая Айчынная вайна — легенду пра суровае дзяцінства, пра адданасць Радзіме, пра чалавечую мужнасць. Я пачуў яе на Віцебшчыне, у азёрным і лясным краі, дзе і сёння тысячы сцяжынак вядуць да партызанскіх зямлянак і брацкіх магіл. Гады сціралі некаторыя падрабязнасці, а мажліва, і дабаўлялі новыя, побач з суровай былію часам ішла гераічная казка, але самыя яркія, самыя хвалюючыя старонкі легенды заставаліся амаль нязменнымі. І я вам раскажу іх...

ПЕРШАЯ СТАРОНКА

За ноч вокны зацягнула марозам, і першае, што зрабіла Надзя, ускочыўшы з пасцелі, — прадыхала на шыбе невялічкая «вочка». На двары было пуста і шэра. Як ні ўглядзлася яна, нікога ўбачыць не магла. Толькі проста перад акном стаяла бяроза, уся ў бухматым іней...

Надзя апрагнулася, выйшла ў сенцы, хуценька апаласнула халоднай вадой твар. Сон як рукой зняло. Прышла ў душу лёгкасць і гарэзівае. Каб былі лыжы, выскачыла б на вуліцу і — туды, да возера, да ўзгоркаў, па цаліку, па ціхай белізне.

У хаце ля печы завіхалася гаспадыня, яшчэ зусім маладая жанчына з гладка зачесанымі валасамі, у чорных бурках.

— Можна памагчы? — пыталася Надзя.

— Ды ўжо не трэба, — адмакнулася тая. — Пакуль ты сны даглядала, я ўправілася. Прыдуць хлопцы, есці паможаш...

Надзя прыбрала ложка, прычасалася і зноў прынікла да «вочка». На бярозе сядзеў надзьмуты верабей. Ён смешна ўздрыгваў усім сваім шэрым целам — і з галінкі сыпаўся іней. Надзя пастукала ў шыбу. Верабей пераскочыў вышэй, зірнуў чорненькім круглым вочкам на акно і паляцеў.

Добра зімою ў цёплай хаце, у мяккай цішыні, калі патрэскаюць дровы ў печы і закіпае чыгун з бульбай. Надзя сцэпанула плячыма, успомніўшы ўчарашні мароз, поле і п'янага паліца. «У, гэд даўгацыбы...» Ён ехаў на санях

і, дагнаўшы яе — у дзіравай ватоўцы, з жабрацкай торбай за плячыма, ссінелу ад халаду, — з усяго размаху выцяў пугай. І зарагатаў... «Ну, мы з табой яшчэ сустранемся...» — са злосцю падумала Надзя. — Не можа быць, каб нашы дарогі не сышліся. Я табе прыпомню пугу... Парогчаш...»

Рыпнулі дзверы, у сенцах затупацелі — і пачуўся звонкі голас Міколы Буцілёва:

— Усё грэецца ля печы? Хопіць. Ваяваць трэба... Багданава! Надзя!.. Камандзір кліча.

Надзя накінула на плечы кажушок, замітусілася, шукаючы хустку:

— Што там такое?

— А хто яго ведае, — Буцілёў стаяў каля печы, расчыраваны і вясёлы. — Мы людзі маленькія. Нам не дакладваюць. Сказана — паклікаць Багданаву, я і пайшоў. А вы, начальнікі, рашайце, ці нам бульбу есці, ці тол са снарадаў выплаўляць. Я б, напрыклад, зараз бульбачкі...

— Ну, хопіць, — зусім падросламу сказала Надзя. — Не казалі, чаго клічуць?

— Не казалі. Відаць, у разведку. Па тваёй спецыяльнасці...

Яны разам выйшлі з хаты, пайшлі па пустой вуліцы, і снег смачна парыпаў пад нагамі. Мікола Буцілёў ішоў моўчкі ззаду і, ужо калі падыходзілі да штаба, папытаўся:

— Надзя, скажы, ну, няўжо табе не бывае страшна? Табе ж нейкіх там трынаццаць гадоў...

— Чатырнаццаць, — удакладніла Надзя.

— Хай будзе чатырнаццаць, усё роўна дакументаў няма...

— А табе не страшна?

— Ну — мне... Я мужчына, раз. Старэйшы за цябе, два. Гэта мой абавязак...

— І мой.

— Ну, ладна, — Буцілёў спыніўся. — Задачу я выканаў. Дазвольце ісці, таварыш начальнік?

— Ідзіце.

Надзя засмяялася. Ёй падабалася гульня Буцілёва ў «начальніка» і «падначаленага». Было прыемна, што яе ведаюць, што ёй даручаюць адказныя заданні, што камандзір атрада выклікае яе да сябе.

На ганку штаба яна абтрэла з валёнак снег, абцягнула

кажушок, прыняла самы сур'ёзны выгляд.

— Па вашаму загаду з'явілася, — стрымана адрэпартавала, пераступіўшы парог.

— Добра, — падышоў да яе начальнік штаба, заўсёды строгі і, як ёй здавалася, трохі злосны Іван Сцяпанавіч Скуматаў. — Як спала?

Надзя здзіўлена паціснула плячыма: навошта ў яе пытаюць пра гэта? Але Скуматаў чакаў адказу, і яна нясмела вымавіла:

— Добра... Нармальна...

— Ну, гады можна пачынаць гаворку. — Скуматаў кінуў камандзіру атрада Дз'ячку, які сядзеў за сталом: — Выправачка якая — салдат! — І павярнуўся да дзяўчынкі: — Справа да цябе важная. Вельмі. Прасілася ты на адказнае заданне, дык вось — больш адказнага і не прыдумаеш... Хадзі сюды.

На стале была разаслана вялікая карта, уся ў чырвоных і сініх паметках. Скуматаў схіліўся над ёй. Побач з ім стаў Дз'ячкоў. Надзя нясмела прымасцілася збоку.

— Вось Віцебск, — аловак Скуматава ўперся ў вялікі кружочак. — Бачыш, дарогі?.. Во гэта — гарадоцкая шаша... Вось Гарадок... А гэта — наш атрад. Заналючкі... бачыш? Мяжа, Карасёва і — Заналючкі... Дык вось трэба ісці ў Віцебск.

— Я гатова, — падхапілася Надзя.

— А ты не спяшайся. — Скуматаў пакаў ёй на плячо руку. — Пайсці — не фокус. Справу зрабіць і вярнуцца трэба. А гэта — цяжэй. Трэба ў Віцебск вывесіце чырвоныя сцягі. Хутка сята...

— Ага, Кастрычнік, — кінула галавой дзяўчынка.

— Дык вось перад святам хочацца вестачку падаць віцяблянам. Хай бачаць, што ўлада наша жыве і здавацца не збіраецца...

— Дык я гатова, — зноў выцягнулася Надзя.

І зноў Скуматаў спыніў яе: — Не спяшайся. Да канца слухай... З такім заданнем мы пасылалі ўжо адну групу. Ты дзень назад. Усе загінулі... Подступы да горада добра ахоўваюцца, у горадзе поўна фашыстаў і паліцаў.

— Дык што, вы думаеце, я спалохаюся? — нават трохі пакрыўдзілася Надзя. — Вы мяне ведаеце...

— Таму і паклікалі, — сказаў Дз'ячкоў. — Акрамя смеласці, тут яшчэ і хітрасць патрэбна. Каб на ражон не лезці... Як ты сцягі ў горад пранясеш?

Надзя задумалася.

— У торбе, пад акрайцамі хлеба... — Але перадумала: — Не... Абматаюся... пад адзеннем...

— Абматаешся? Так рабіла першая група...

Надзя разгубілася: больш нічога не магла прыдумаць. Але ж не можа быць, каб не было нейкага хітрага ходу.

— Дык вось што, — Скуматаў пасадыў яе на крэсла. — У нас ёсць план. Ён зацверджаны. Па ім будзеце дзейнічаць разам з Ванем.

Толькі цяпер Надзя заўважыла ў цёмным кутку незнаёмага хлапчука.

— Хадзі сюды, Ваня, — паклікаў яго Дз'ячкоў. — Пазнаёмцеся. Вам з Надзёй разам ісці...

Ваня быў сярэдняга росту, цёмнавалосы. На выгляд гадоў чатырнаццаці-пятнаццаці. Надзя акінула яго прыдзірлівым позіркам: росту яны аднолькавага, яна нават, можа, трохі вышэйшая.

— Дык вось якія справы, — Скуматаў абняў іх за плечы. — Вас у горад прапускаць лягчэй, чым дарослых. Гэта раз. А па-другое, вы проста павезце на базар мяцёлкі.

Надзя з Ванем пераглынуліся.

— Так, мётлы. Самыя звычайныя, якіх мы вам сёння навяжам цэлую гару. Толькі тры мяцёлкі будзьце... з сакрэта. Перад тым, як насадзіць іх на палкі, мы палкі абкруцім чырвонай тканінай...

— Здрава! — не ўтрымалася Надзя.

— Ага. І проста, — падтрымаў Ваня.

— Але гэта палавіна справы. Другую вам даведзеца рабіць самім. Гэта будзе нялёгка. Надзя трохі ведае Віцебск. Так што, Ваня, ты трымайся ў горадзе яе. Але і стрымлівай, дзе трэба... А то я цябе ведаю, — Скуматаў пагразаў Надзі пальцам, — палезеш, куды не просяць. А нам вы жывыя патрэбны. Адным словам, задача ясная?.. Ну, тады ідзіце, добра пад'еце. Мы хлопцам далі загад накарміць вас уволу. Паспіце. Недзе ночку рушыце. Да Гарадка давязем, даведкі дадзім, каб усё ў парадку было...

Ля самага Гарадка партызаны спыніліся. Мікола Буцілёў у перадсвятальным змроку агледзеў яшчэ раз Ваню і Надзю.

— Ну што ж, жабракі з вас проста натуральныя... Нават мне хочацца вам хлеба даць. Але... ён палез за пазуху, — замест хлеба даю вам паперкі. З спраўдзенымі нямецкімі пачаткамі, з подпісамі. Ажно шкада аддаваць... Ну... Бярыце... Дзякуйце...

[Працяг будзе].

БЕЛАРУСКАЕ КІНО, 1968

Кінастудыя «Беларусь-фільм» нядаўна адзначыла саракагоддзе выпуску першай нацыянальнай карціны «Лясная быль». За мінулыя гады беларускімі кінематаграфістамі створана нямала цікавых твораў.

Па просьбе карэспандэнта АДН, галоўны рэдактар студыі М. Лужанін расказаў аб тым, над чым будзе працаваць яе творчы калектыў у гэтым годзе.

Сцэнарый — аснова фільма. Таму перш за ўсё хачу расказаць аб сцэнарным партфелі студыі. Сцэнарыст Мікалай Садковіч зацікавіў нас сваёй апошняй работай «Легенда аб Скарыне». Кінадраматург і рэжысёр Аляксей Спешнёў, апошні фільм якога «Тысяча вокнаў» нядаўна выйшаў на экраны краіны, збіраецца ажыццявіць на нашай студыі па ўласнаму сцэнарыю пастаноўку карціны «Сакратар пасольства». Час і месца дзеяння будучай карціны — прырададзень вайны, Берлін. У цэнтры сцэнарыя — савецкае пасольства ў ракавія дні 1941 года. Аўтар выкарыстоўвае ў сцэнарыі ўспаміны Валадзіслава Беражкова «З дыпламатычнай місіяй у Берлін» і матэрыялы аб дзеяннях антыфашыстаў — удзельнікаў гераічнай падпольнай арганізацыі «Чырвоная капэла».

У гэтым годзе працягне сваю работу ў галіне кінадраматургіі доктар філалагічных навук і пісьменнік Аляксей Адамовіч. Зараз рэжысёр Віктар Тураў заканчвае мантаж фільма па першай частцы яго кнігі «Партызаны».

Першы сцэнарый поўнаметражнага фільма напісаў малады кінадраматург Генадзь Бекарэвіч. Гэта будзе апавяданне пра людзей Палесся.

Маладым сучаснікам прысвечаны фільм «Нявеста» — вострасюжэтная, дынамічная кінааповесць аб духоўных пошуках чалавека, аб вернасці і здрадзе, расказ аб двух маладых людзях, якія ў цяжкіх для кожнага з іх моманты жыцця працягваюць руку дапамогі, пераадоўваючы мінутую крыўду або ўзаемнае неразуменне. Пастаноўку фільма ажыццяўляе малады рэжысёр Леанід Мартынюк.

Сцэнарый Юрыя Лакербая прысвечаны людзям спорту. У мінулым ён чэмпіён рэспублікі па фехтаванню. Аўтар праводзіць цікавы псіхалагічны аналіз герояў-спартсменаў. Пастаноўку па гэтым сцэнарыю мы думаем даручыць маладому рэжысёру драматычнага тэатра Імя Горкага Мікалаю Калініну. У вытворчасці зараз знаходзіцца пяць карцін. Усе яны выйдуць на экран у гэтым годзе.

Мікола АРОЧКА

КАБ СПЫТАЛІ, ЧЫЯ ПЕРАЦЯГНЕ ВАГА...

Каб спыталі,
чыя перацягне вага —
то няхай бы паклалі
на плячо рычага
свой увесь заляжалы
смертаносны прыпас
бамбавозаў, гармат і ракет усіх баз,
ліхаманку агрэсіі,
пагроз,
шантажу...
А цябе я, матуля,
тады папрашу
палажыць сваю пасму
ссівелых валос —
толькі пасму адну,
дзе адбіўся твой лёс,
і чаканні твае ўсе
і боль па сынах,
якіх сёння ты бачыш
толькі у снах...
Уздрыгнецца
другое плячо рычага —
маці,
гора твайго
перацягне вага!

Чатыры гады назад пры Полацкай музычнай школе быў створан сімфанічны аркестр. Яму не раз апладзіравалі жыхары Полацка, Наваполацка, Віцебска. Кіруе ім педагог школы, вопытны музыкант Аляксандр Казлоў. На здымку: сімфанічны аркестр Полацкай музычнай школы на рэпетыцыі.

Фота Г. УСЛАВАВА.

НАДА РУНАК

Веснае сонца льеца ў вокны школьнай залы, і на сцяне ярка палаюць залатыя сланечнікі Ван-Гога, а побач гуцца пад ветрам сіня алывы. Па суседству з экзатычнымі таццанкамі Гагена — тоненькія дзяўчаты з парасончыкамі. Па іх ясных вачах беспамылкова пазнаеш Рэнуара. Трыццаць палотнаў, ад Веласкеса і Мурыльо да майстроў XX стагоддзя, заўняюць сцены залы Зембінскай сельскай школы, што ў 30 кіламетрах ад Барысава.

Зразумела, гэта толькі копіі, але копіі, дасканала зробленыя пры дапамозе найноўшай машынай тэхнікі, максімальна набліжаныя да арыгіналаў. У «Моны Лізы», напрыклад, захаваны нават усе трэшчынкі на руках. Стварэцца поўнае ўражанне, што глядзіш на сапраўднае старадаўняе палатно.

Ці ж не праўда, прыемна, ад'ехаўшыся далёка ад Мінска, убачыць такое багацце фарбаў у звычайнай сельскай школе? — гаворыць загадчык навучальнай часткі Міхал Львовіч Гелер. — Мы ўжо дамовіліся з супрацоўнікамі мінскага мастацкага музея, каб яны дапамаглі нам як найлепш выкарыстаць гэту галерэю ў эстэтычным выхаванні вучняў. У ёй — мастакі розных краін, часоў і школ, і кожная з карцін — ілюстрацыя да пэўнага перыяду развіцця выяўленчага мастацтва.

Гэты цудоўны падарунак Зембінскай школе зрабіла ўраджанка тутэйшых мясцін, Удава вядомага французскага мастака Фернана Лежэ Надзея Пятроўна Хадасевіч — Лежэ. Родную вёску яна пакінула зусім дзяўчынкай, у

гады першай імперыялістычнай вайны. Вайна кідала сям'ю Хадасевічаў па свеце. Пад Смаленскам, у мястэчку Бялёў, Надзея пазнаёмілася з адной полькай — выкладчыцай музыкі, і тая забрала здольную дзяўчынку з сабой у Варшаву. У той час Надзея цудоўна іграла, танцавала і малявала і нават яшчэ не ведала, якому віду мастацтва сябе прысвяціць.

Канчаткова вырашыўшы стаць мастаком, Надзея Пятроўна паехала вучыцца ў Парыж і там, нягледзячы на адсутнасць сродкаў і сувязей, змагла заваяваць прызнанне і стаць прафесарам Акадэміі мастацтваў у Парыжы.

Працаваць даводзілася вельмі многа, — успамінае яна. — А астатняе — як мяне мама дома запляла, з тымі косамі і прахыла жыццё, не клапацічыся аб модзе.

Аказаліся вельмі дарэчы Надзеі Пятроўне і яе артыстычныя здольнасці. У час гітлераўскай акупацыі Францыі яна выконвала самыя розныя заданні партызан, умела збіваючы са следу шпікаў.

Пасля вайны Надзея Хадасевіч стала жонкай Фернана Лежэ, чалавека, якога высока цанілі Ул. Маякоўскі і С. Эйзенштэйн, Марсель Кашэн і Марыс Тарэз. «Ён хацеў бачыць чалавецтва больш вялікім, больш свабодным, больш шчаслівым, — пісаў Тарэз. — Ён даў яму ў сваіх палотнах новае вымярэнне». Мастак-камуніст Фернан Лежэ вельмі сур'ёзна ставіўся да грамадскага прызначэння мастацтва. Свой абавязак ён бачыў у тым, каб дапамагаць шырокім масам працоўных разумець эстэтычныя каштоўнасці, даць ім

Парыж.

Многоуважаемый г-н Славинский и другие «друзья» из НТС!

Вас, наверное, удивит это открытое письмо, ведь вы привыкли действовать гораздо скрытнее и не афишировать свою деятельность. Но у меня нет возможности написать вам одним из средств тайнописи, которыми вы пользуетесь, и поэтому я решил обратиться к вам через прессу той страны, где по вашей злой воле я «немного задержался» в туристической поездке.

Я решил написать это письмо по-русски, так как я знаю этот язык с детства, а вы не нуждаетесь в переводчиках. Здесь имею возможность изучить его еще лучше, правда, находясь в изоляции, то есть, попросту говоря, в тюрьме.

То, что я нахожусь в тюрьме, вас не удивляет, г-н Славинский. Или вы думали, что с теми вещами, которые мне дали ваши помощники, меня встретят здесь с распростертыми объятиями? Наверное, вы так не думали, г-н Славинский. Не думали так и другие господа из НТС, ваши люди, инструктировавшие меня перед поездкой в Россию, куда я хотел поехать только для того, чтобы увидеть родину моих родителей.

Вы объясняли мне о способах слежки за мной со стороны КГБ, о том, что и как я должен делать с вашим грузом и как с кем встретиться. Вы знали, что я иду на преступление, и вы знали, как толкнуть меня на него. Вы действовали осторожно, исподволь, и сделали так, что моя туристическая поездка в Россию, на которую я долго копил, отменяла себе во всем, затянувшись на продолжительное время.

Г-н Славинский и господа из НТС, ваши писатели Гинзбург, Галансков и Добровольский, а они писатели только в нашем воображении, живы и здоровы. Я их даже видел, но... на скамье подсудимых. Я, правда, не мог с ними более подробно поговорить, но они, наверное, тоже хотели бы вас поблагодарить за ту «литературу», которую вы им присылали и за которую они сейчас отвечают перед судом своей страны.

На суде я увидел те же принадлежности для тайнописи,

магчымасць карыстацца гэтымі каштоўнасцямі, ствараць не «мастацтва для мастацтва», а «мастацтва для ўсіх». Яго погляды поўнасцю падзяляла і жонка.

Калі ў 1955 годзе Фернан Лежэ памёр, яна пабудавала ў Б'ёне, на поўдні Францыі, манументальны будынак музея з мазаікай, вітражамі і керамікай, і гэты музей разам з карцінамі мужа перадала ў падарунак народу Францыі.

Выканаўшы волю мужа, я падумала аб тым, што трэба нешта важнае зрабіць і для сваёй Радзімы — Савецкага Саюза, — гаворыць Надзея Пятроўна. — Тады нарадзілася думка стварыць «музей музеяў»...

Яна вырашыла сабраць ка-

лекцыю копій карцін лепшых мастакоў свету і перадаць іх сталіцам саюзных рэспублік і сваёй роднай вёсцы Зембін, дзе жыў яе бацька і маці, дзе і зараз жыве яе сястра, былая настаўніца мясцовай школы.

Надзея прыязджала ў Зембін некалькі разоў, — расказвае Яўгенія Пятроўна. — Адночы яна прывозіла да нас у госці двух сыноў Марыса Тарэза. Яна і яе муж былі вялікімі сябрамі гэтай сям'і. Вельмі цікава прайшла яе сустрэча з землякамі мінулай восенню, калі яна перадала школе калекцыю рэпрадукцый. З ёю разам прыязджаў тады вядомы савецкі пісьменнік Канстанцін Сімануў. Ён падарыў дзецям 60 тамоў кніг — сваіх з аўтогра-

На верхнім здымку: школьная галерэя ў Зембіне. Унізе здымак з сямейнага архіва Я. Хадасевіч — Надзея Пятроўна ЛЕЖЭ і Марыс ТАРЭЗ.

фамі і бібліятэчку «Жыццё слаўтых людзей». У школе адбыўся вечар, які прайшоў надзвычай цёпла і сардэчна. Надзея вельмі радавалася, што яе прынялі ў ганаровыя піянеры. Яна ўвесь час перапісваецца з вучнямі, прыслала ім рознакаляровыя стужкі да танцавальных касцюмаў, падарыла сельскаму клубу пласцінкі з французскай музыкай. Зараз яна піша, што жыццё яе запоўнена клопатамі па стварэнню «музея музеяў». Яна заказала копіі ў Луўры, а потым збіраецца ў паездку па музеях Галандыі.

Каля 900 рэпрадукцый прыслала ўжо ў Савецкі Саюз Надзея Лежэ. Яе ініцыятыву падтрымліваюць Інстытут Марыса Тарэза і Міністэрства культуры СССР. Акрамя арганізацыі «музея музеяў», Надзея Пятроўна многа працуе і як мастачка. Зараз яна стварае мазаічны партрэт Ул. І. Леніна і вітраж «Касманаўт Камароў».

Землякі шчыра ўдзячны гэтай нястомнай жанчыне, якая, нягледзячы на ​​немалядыя ўжо гады, поўная жадання прыносіць карысць людзям, у грудзях якой б'ецца гарачае сэрца патрыёткі.

С. КЛИМКОВИЧ.

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО НИКОЛАСА БРОКСА СОКОЛОВА

Наша газета уже писала о Николае Броксе Соколове, засланном в Советский Союз неизвестной НТС («Народно-трудовой союз», ранее содержавшийся гитлеровцами, а теперь американским ЦРУ) и задержанном органами государственной безопасности. Н. Брокс Соколов понял, в какую грязную историю вовлекли его враги советского народа. Он написал открытое письмо Славинскому и другим вожакам НТС и обратился с просьбой опубликовать это письмо в советской печати.

прокламации, которые были вами отправлены и со мной и которые я впервые увидел, когда меня задержали.

Вы очень умно поступили, г-н Славинский, не дав мне возможности перед поездкой увидеть все то, что вы отправляли со мной в Россию. Вы понимали, что я отказался бы и от этого груза и от вашего поручения, если бы знал, что вы посылаете со мной. А для кого все это предназначалось, я не понял и по сей день, так как не видел писателей Гинзбурга, Галанскова и Добровольского, а видел подсудимых Гинзбурга, Галанскова и Добровольского, совершивших преступление против своей страны с вашей помощью. Плохую услугу вы им и мне оказали, господа из НТС.

Вы обманным путем заставили выполнять свое поручение, дважды обманув меня.

Вряд ли за это я должен быть благодарен вам, тем более что конец этой истории оказался не очень веселым. Г-н Славинский, в тиши своего парижского кабинета вы не думали, что мне надо учиться, что у меня должно быть будущее, что у меня есть пожилые уже родители. Вы вряд ли думали и о том, что очень многое изменилось в России, хотя и знали об этом, толкая меня на преступление.

И вот сейчас вы, наверное, ищете новых легковверных молодых людей для выполнения ваших бредовых поручений. Поэтому я и пишу это открытое письмо к вам.

Знайте, г-н Славинский, я проклял тот день и час, когда дал затянуть себя в мутный омут, который называется НТС, и взялся за ваше поручение.

Я не испытываю радости и от того, что когда-то знал Н. Б. Дроздовского, благодаря которому я познакомился с вами. По всей вероятности, мои родители уже заслуженно отблагодарили господина Дроздовского за оказанную вам помощь. Ну а вы, если будете писать ему, то передайте и мой привет и пожелания.

Вот что я ему желаю... Но это вряд ли напечатает газеты, кстати говоря, этого я желаю и вам.

С искренним неуважением и без благодарности.

Николае БРОКС СОКОЛОВ.

В І Н Ш У Е М !

8 сакавіка, у Дзень свята салідарнасці жанчын усяго свету, мы гарача віншваем усіх нашых суайчынніц у розных краінах, актывістак і членаў патрыятычных арганізацый, асацыяцый і таварыстваў дружбы з СССР, усіх жанчын, якія змагаюцца за мір і дружбу паміж народамі нашай планеты, за прагрэс і шчасце чалавецтва.

Мы шлём нашы сардэчныя прывітанні і найлепшыя пажаданні жанчынам-актывісткам Саюза савецкіх грамадзян у Бельгіі, Федэрацыі рускіх канадацаў, Рускага культурна-дэмакратычнага саюза ў Фінляндыі, Руска-амерыканскага прагрэсіўнага жаночага таварыства ў Чыкага, Рускага клуба ў Сіднеі, арганізацый «Барозка» ў Заходняй Германіі, «Радзіма» ў Афэтрыі, «Усход» у Галандыі, супрацоўніцам газеты «Родной голас»,

суайчынніцам з патрыятычных клубаў у Аргенціне і Уругваі, карэспандэнткам нашай газеты Веры Клячко, Таісе Куперус, Надзеі Абраменкавай, Анне Гундрум-Емяльянавай, Станіславе Ліхота-Кісель, Таццяне Рыбчынскай, Марыі Садко, Яніне-Надзеі Сірацінскай, Ефрасіні Лазінскай, Надзеі Мартынюк, Марыі Гарох, Вандзе Лескура, Тамары Калеснікавай і іншым нашым чытацкам.

Са святам вас, зямлячкі!

Беларускае таварыства па культурных сувязях з суайчынніцамі за рубяжом
Рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».

АПОШНІ ПОДЫХ ЗИМЫ

Фотаэцюды
В. ДУБІНКІ,
М. МІНКОВІЧА,
Ф. МІГРАНАВА,
К. ЯКУБОВІЧА.

НА БЕРАЗЕ ЧОРНАГА МОРА

55 мільёнаў рублёў намічана выдаткаваць на капітальнае будаўніцтва і добраўпарадкаванне горада-курорта Сочы ў 1968 годзе. Па просьбе карэспандэнта АДН намеснік старшыні выканкома Сочынскага гарадскога Савета Вячаслаў Варанкоў раскажаў аб новабудовлях усеагульнай здраўніцы.

— Паўстагоддзя назад Сочы ўяўляў сабой аднапавярховы правінцыяльны гарадок без электрычнага асвятлення, добрых дарог і паркаў, добраўпарадкаваных санаторыяў і дамоў адпачынку. У нашы дні Сочы — курорт сусветнага класа, дзе кожны год адпачываюць і ледацца каля двух мільёнаў чалавек.

Урад асігнуе сродкі на капітальнае будаўніцтва і добраўпарадкаванне курорта. Працягваецца будаўніцтва курорта ў Адлеры. Першая чарга яго на 2 450 месц ужо

ўступіла ў строй. Узводзяцца новыя корпусы. Увесь комплекс гарадка разлічан на адначасовы прыём 7 тысяч чалавек. Ідзе будаўніцтва буйнога пансіяната «Святлана», санаторыяў «Ціхі Дон», «Шянер», шматпавярховых гасцініц «Візуза», «Чайка», «Камелія», «Жамчужына». К канцу пяцігодкі колькасць месц у санаторыях і дамах адпачынку курорта павялічыцца прыкладна на 15 працэнтаў.

У наступіўшым годзе да трываючых наляўных басейнаў з марскай вадой прыбавяцца новыя: у санаторыі Міністэрства абароны і міжнародным маладзёжным лагеры «Спадарожнік», у санаторыях «Запалар'е», «Салют», «Беларусь», некаторых бальніцах. Магчымасць карыстацца «цёплым морам» круглы год атрымаюць тысячы гасцей курорта.

Праводзіцца бурэнне но-

вых шчылін мацэсцінскіх вод у раёнах Кудэпсты і Мамайкі. Лічэбныя крыніцы наблізіцца ўшчыльную да вялікай групы санаторыяў. Хворыя гэтых санаторыяў не будуць затрачваць час на паездкі ў Мацэсту.

На курорце стане больш рэстаранаў, кафэ, сталовых. У гэтым годзе прадпрыемствы грамадскага харчавання Сочы змогуць адначасова пасадзіць за стол больш ста тысяч чалавек.

Добраўпарадка ў в а ю ц ц а марскія пляжы, папаўняецца новымі суднамі прагулачны флот Сочынскага порта. Для зручнасці гасцей расшыраецца аўтаматычная тэлефонная сувязь з Масквой, Ленінградам, Кіевам і іншымі гарадамі краіны.

У 1968 годзе плошчу лесапаркаў курорта мяркуецца павялічыць яшчэ на 160 гектараў.

П. ЯШЧАНКА.

Данута БІЧЭЛЬ-ЗАГНІТАВА

Каб у стозе духмяным
выспацца,
Я паеду ў мурожныя
Біскупцы—
Пад страху дываноў
саматканых
На прасторы палёў курганных.

Буду ехаць бітым гасцінцам —
Выйдзе з бору сасна
пакланіцца,
Зашапача бярозка з аддалі
Накрухмаленай сукняй з
паркалю.

Нават бусел над дужым дубам
Заківае, вітаючы, дзюбам.

А ў матулі стол не пустуе —
Чым багата, тым і частуе:
Пірагом, вершчакіаю, сырам,
Ды смятанай, ды позіркам
шчырым.

Не спачыўшы, выбегу з хаты,—
Новай песняй частуюць
дзяўчаты.

Добрым жартам, зварушлівым
слоўцам
Сустрэкаюць аднавяскоўцы.

Тут мне ўсё наваколле
смяецца
Смехам зор і рамонак з лугоў.
Неман тут не цячэ, здаецца,
А танцуе паміж берагоў.

«РАСІІ З ЛЮБОЎЮ»

Мексіканскі мастак-мадэльер Эстэбан Майо стварыў да веснавага сезона гэтага года 16 новых мадэлей жаночых сукенак на аснове рускага нацыянальнага і сучаснага адзення. Выстаўку гэтых сукенак Майо назваў так: «Расіі з любоўю». Са старонак мексіканскага друку не сыходзяць артыкулы аб мексіканска-рускіх мадэлях і іх аўтару, які прапанаваў модніцам Мехіка «апрацаваць на рускі лад».

Адвакат памірыў.

— Сядайце, калі ласка.
Мама хутка прыйдзе.

— З табою толькі на святах і гуляць...

АД СНЕЖНЫХ ХРЫБТОЎ ЧУКОТКІ

«Анталогія паэзіі Далёкага Усходу», выпушчаная нядаўна Хабараўскім кніжным выдавецтвам, — гэта не толькі пяцідзесяцігадовы шлях паэтаў самай далёкай ускарнай рускай зямлі. Вершы, сабраныя ў анталогіі, — гэта гімн Кастрычніку, гімн дружбе народаў.

Ад снежных хрыбтоў Чукоткі да цёплых далін ракі Усуры няма пасёлка, дзе б не ведалі грамадзянскай лірыкі Пятра Камарова. Чукоцкая паэтэса Антаніна Кымытваль друкуецца на роднай і на рускай мовах. Свет яе інтарэсаў і клопатаў прасціраецца над кантынентамі і краінамі, дзе жывуць і змагаюцца людзі за сваё шчасце і свабоду.

Напайцы Акім Самар і Андрэй Песар, ніўх Уладзімір Сангі, чукча Юрый Рытхэу спяваюць аб новым жыцці свайго народаў, аб вялікай дапамозе, якую ім аказаў старэйшы брат — рускі народ, прынёсшы на берагі Амура полымя Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Я. БУГАЕНКА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77

ТЭЛЕФОНЫ:

6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.